

Costums i tradicions perdudes (1)

Joaquim Pera Viñolas
(1923-2021)

En el nostre calendari tenim moltes festivitats senyalades amb un fons i sentit preeminentment religiós, les quals s'han succeït a través de generacions i la seva permanència ha fet que hagin esdevingut tradicionals. Tot i així estem percebent amb el pas del temps, particularment en les últimes dècades, com alguns canvis religiosos, i també civils, han portat a l'abandonament d'algunes d'aquestes tradicions i d'altres que han perdut la brillantor de temps passats.

Setmana dels barbuts

Troblem en el santoral del mes de gener sants venerables i reverenciats en imatges que mostren espesses i llargues barbes. Aquests atributs pertanyen a sant Antoni Abat i sant Pau. També s'hi troben sant Maur i sant Vicenç, tots ells honorats amb pocs dies de diferència o dins la mateixa setmana, motiu pel aquesta és coneguda com la «setmana dels barbuts».

Sant Antoni Abat

En altres èpoques en què la pagesia predominava en molts pobles de Catalunya, era especialment celebrada la diada de Sant Antoni Abat, segons explica llargament el *Costumari* de Joan Amades. Aquest sant era, i encara és en molts llocs, venerat com a patró dels agricultors i transportistes i festejat amb diverses manifestacions religioses i populars segons les tradicions i costums de cada poble. En aquestes celebracions hi tenien un paper molt destacat els animals, particularment els d'estable i tir, com els cavalls, matxos, mules, haques i ases, ja que eren els que tenien vinculació amb els treballs agrícoles i transport en general.

Per afinitat, la festivitat s'estenia a tots els animals domèstics com gossos, gats, ocells... Aquesta relació amb els animals fa que popularment sigui conegut com «sant Antoni dels burros» o «sant Antoni del porquet», segons un mite atribuït al sant, sense que aquests qualificatius signifiquin una irreverència dita amb cap mala intenció.

Anys enrere Canet tenia una presència destacada de pagesos entre els vinyataires i horticultors. La seva activitat els obligava a posseir aquests animals, tant per les feines agrícoles com pel transport. S'utilitzaven amb tanta profusió que es feia propícia la celebració d'aquesta diada en honor al seu patró. Les celebracions començaven amb un ofici a l'església i seguidament, a la sortida, es procedia a beneir els animals. S'organitzava una cavalcada on s'hi podien veure en primer lloc els banderers muntats en els seus respectius cavalls guarnits de festa amb els millors arreus i amb vistosos plomalls al cap. Seguint-los hi havia els restants genets, carros i carruatges embellits amb distints ornaments, com també altres animals domèstics acompanyats dels seus respectius amos. Tots junts feien el recorregut pels carrers més cèntrics del poble.

Arribat al migdia es feien els tradicionals tres tombs, consistents en unes curses a l'«hipòdrom» habilitat de la riera Buscarons, que tenia el seu punt de partida entre can Domènech i el carrer de la Font amb la meta a la riera del Pinar. Hi participaven normalment tres o quatre pesats cavalls que recorrien a galop aquest trajecte, força feixuc per a uns animals de complexió més apropiada per arrossegar càrrega.

Acabada aquesta competició, es festejava la diada amb un refresc i s'amenitzava amb un selecte concert o bé una audició de sardanes. A la tarda la festa continuava amb una cursa de rucs a la riera Sant Domènec. Aquesta cursa es feia amb gran cridòria i gatzara, atès que per la seva naturalesa l'espectacle

era molt irrisori i de molta gresca. Així, mentre alguns rucs es resistien a moure's mostrant la seva típica tossudesca, altres feien el recorregut a trot, recompensant el genet guanyador amb un lot de botifarres. Aquesta festivitat era tan esplèndida que no podia faltar-hi una sessió de ball d'acomiadament com a colofó.

A Canet aquesta celebració ha estat esborrada del calendari. Després de l'arribada del motor d'explosió, els animals de tir van anar essent reemplaçats i amb ells també s'ha suprimit aquesta diada en altre temps tan popular i esplendorosa en el nostre entorn.

Festa de Sant Antoni de 1929.